

وکلا افزایش یابد، آنها برای پذیرش پرونده مجبور می‌شوند از موکلان خود دستمزدهای نجومی دریافت نکنند. در بیشتر کشورها، صدور مجوز کسب و کار به علت تعارض منافع دست نهادهای حاکمیتی است اما در کشور ما متأسفانه این موارد در اختیار کانون وکلا است.

❗ دلایل مخالفت با طرح تسهیل صدور مجوز کسب و کار

محسن زنگنه، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس درباره مخالفت سردفتران و وکلا با طرح تسهیل صدور مجوز کسب و کار توضیح داد: «کانون وکلا در حالی مجوز وکالت به پذیرفته‌شدگان می‌دهد که خودش ذی‌نفع است. به همین علت هم در بعضی از سال‌ها ظرفیت پذیرش برای رشته وکالت توسط کانون وکلا باز نمی‌شد و در سال‌های هم که ظرفیت را باز می‌کردند، حدود هزار تا ۱۵۰۰ نفر پذیرش داشتند» بررسی‌های جام‌جم نشان می‌دهد در ۱۴سال گذشته یک‌بار آزمون سردفتری برگزار و این موضوع باعث ایجاد یک انحصار شده است. زنگنه با اشاره به این‌که طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار به این‌صورت حذف محدودیت‌هاست افزود: «مجلس در ماده یک این طرح، دولت و سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها را مکلف کرده است محدودیت تعداد پذیرفته‌شدگان با سهمیه بندی‌ها را حذف کند. به عنوان نمونه یک کسب و کار در محله‌ای ایجاد می‌شود و برای کسب و کار بعدی اجازه فعالیت در آن محدود را نمی‌دهند واعلام می‌شودفاصله مشخصی را باید رعایت کند. این موضوع باعث منفعت‌طلبی شخصی که قبلا مجوز را دریافت کرده می‌شود و مجوزش ارزش زیادی از نظر مالی پیدا می‌کند.» علی‌سعدوندی، کارشناس اقتصادی نیز در این باره گفته ما نیاز داریم به حمایت قانونی از کسب و کارها تا به سمت مانع‌زدایی از تولد توریم؛ زیرا با قوانین فعلی به جایی نمی‌رسیم به‌ویژه این که بسیاری از موانع ورودی که الان در اقتصاد از ورود افراد به کسب و کارها جلوگیری می‌کند به قانون منکی است. به‌طور مشخص فعالیت کانون وکلا تا حد زیادی قانونی است اما به ضرر اقتصاد کشور و اشتغال جوانان است. این اقتصاددان با اشاره به تدبیر صورت پذیرفته در تعیین حد نصاب شناور برای آزمون وکالت به‌صورتی که افراد با کسب ۷۰ درصد میانگین یک درصد برتر آزمون بتوانند پروانه وکالت کسب کنند، گفت: «به باور بنده حتی نیاز به آزمون وکالت هم وجود ندارد.» ❗

طبق قانون، مشاغلی که مربوط به امنیت، سلامت، محیط‌زیست و منابع طبیعی است همچنان نیاز به تاییدات قبلی دارد اما برای مجوزهای صنفی و مواردی غیر از موضوعات ذکر شده نیازی به طی شدن روند قبلی نیست

مجزوز، در برخی مواقع دیگر تولید آن کالا یا خدمات صرفه اقتصادی نداشت و فعالیتتی که هنوز آغاز نشده بود با وجود هزینه‌های دریافت مجوز تعطیل می‌شد. در این راستا مسوولان دولت ونمایندگان مجلس تصمیم گرفتند در این زمینه تغییر مسیر ایجاد کنند تا ایران به لحاظ شاخص سهولت کسب و کار، در میان ۱۹۰ کشور رتبه بهتری از ۱۷۸ را کسب کند. نمایندگان و کارشناسان اقتصادی می‌گویند این طرح نوعی باز کردن انحصار از پای کسب وکاراست، اما این طرح منتقدانی هم دارد. کانون سردفتران و کانون وکلا، مهم‌ترین منتقدان این طرح هستند.

❗ **مجوزهای امنیتی همچنان حساس صادر می‌شود** طبق قانون، مشاغلی که مربوط به امنیت، سلامت، محیط‌زیست و منابع طبیعی است همچنان نیاز به تاییدات قبلی دارد اما برای مجوزهای صنفی و مواردی غیر از موضوعات ذکر شده نیازی به طی شدن روند قبلی نیست.

با این قانون همه محدودیت‌های موجود در بسیاری از مشاغل از جمله ظرفیت، محدوده صنفی و فاصله جغرافیایی با اجرای این قانون برداشته می‌شود و منافع موجود در این مشاغل از انحصار یک عده خارج و امکان استفاده از آن برای همه به صورت برابر فراهم می‌شود. نانوائی، داروخانه، سونوگرافی، مرکز آموزش رانندگی، وکالت، سردفترداری،کارگزاری بورس و سایر شغل‌های دارای محدودیت مشابه از مهم‌ترین مشاغلی هستند که با اجرای این طرح،تمام محدودیت‌های موجود آنها برداشته می‌شود.

دارایی‌های‌شان را به قوه قضاییه اعلام می‌کنند و اغلب آنها هیچ ابایی ندارند که مردم از اموال‌شان مطلع باشند. اما این‌که این مورد باید در قالب یک قانون باشد، باید توسط اهالی فن پیگیری شود. این‌در حالی است که طبق ماده۲۹قانون برنامه ششم توسعه مسوولان و مدیران کشور باید فیش حقوقی خود را در یک سامانه اعلام کنند تا عموم مردم از آن مطلع شوند. اما ظاهرا تعداد افرادی که قرار است به این موارد دسترسی داشته باشند، بسیار محدود است که این موضوع، با اصل قانون در تضاد است. پس از این‌که بحث حقوق‌های نجومی در بیمه مرکزی و بیمه‌های دیگر، برخی بانک‌ها و صندوق توسعه ملی پیش آمد، نمایندگان مجلس در جریان تصویب برنامه ششم توسعه ماده۲۹ را گنجانند تا دیگر بحث حقوق‌های نجومی پیش نیاید. اکنون مجلس بازدهم به دنبال رفع انحصار از کسب و کار است و باید درباره شفافیت اموال مسوولان توضیح دهد تا منتقدان با نقدهای ساده،اصل ماجرا را زیر سوال نبرند.

❗ **نوشداروپس از مرگ سهراب** در گذشته روال به این صورت بود که افراد دارای سرمایه برای این‌که بتوانند کارآفرینی کنند، باید حداقل دو سال جلوتر از شروع فعالیت اقدام به دریافت مجوز می‌کردند تا بتوانند در زمان مدنظر کار خود را کلید بزنند. اما بخت همیشهِ با صاحبان نوسانات یار نبود و در برخی مواقع نوسانات نرخ ارز یا تغییر قوانین باعث می‌شد تا توجیه اقتصادی طرح از بین برود. درواقع نوشدارو پس از مرگ سهراب می‌شد. به طوری که پس از دریافت

طرح تسهیل صدور مجوز کسب‌وکار مقابل دستمزدهای نجومی وکلا می‌ایستد

عدالت محقق می‌شود زیرا فارغ از اراده ذی‌نفعان هر تعداد از افرادی که سطح علمی آنها قوی باشد، می‌توانند در آزمون شرکت کرده و پروانه فعالیت حرفه‌ای بگیرند.» آن‌طور که محمد علی سنگبر، معاون مرکز وکلای قوه قضاییه گفته، افزایش تعداد وکیل بر کاهش دستمزدها وکلای کشور اثرگذار است و اگر تعداد

حسن شجاعی، رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس درباره ر نظر گرفتن حدنصاب شناور به عنوان معیار پذیرش در آزمون وکالت گفت: «حدنصاب شناور به افراد باسواد امکان می‌دهد در سایه نبود ظرفیت عددی در آزمون قبول شوند. زمانی که صلاحیت علمی برای پذیرش در آزمونی مانند وکالت قرار داده شود،

دلایل مخالفت عده‌ای با تصویب طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار چیست؟

پایان دوران انحصارطلبی وکلا

شفاف باشد، شکی نیست. اما یک طرح مهم نباید طرح مهم دیگری را کنار بزند. در طول هفته‌های گذشته، منتقدان طرح تسهیل صدور مجوز کسب و کار به دنبال افقاع نظر نمایندگان مجلس بودند تا این طرح رای نیابورد و در این زمینه تلاش زیادی انجام شد. اما نمایندگان مجلس باتصویب آن، این پیام را ارسال کردند که قرار است کارآفرینی در کشور اصلاح شود. تابستان گذشته بود که وزارت امور

اقتصادی و دارایی وکالت را شغل خطاب کرد و اعلام شد درآمد‌های وکلا مشمول پرداخت مالیات است. این موضوع سبب شد تا برخی وکلا مقابل مجلس شورای اسلامی تجمع

اواخر شهریور بود که طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار در مجلس به رای گذاشته شد و کلیات آن به تصویب رسید. در اوایل مهر، صدای منتقدان به این طرح بلند شد و اعلام کردند تصویب این قانون، هزینه‌ها را برای آموزش نیروی انسانی افزایش می‌دهد. اما طراحان اصلی این طرح می‌گویند این موضوع ارتباطی با هزینه آموزش ندارد و کارآموزان وکالت خودشان هزینه‌اندواری که در آن شرکت می‌کنند را باید بپردازند. درست در حالی که طرح تسهیل صدور مجوز کسب‌وکار مراحل نهایی خود را طی می‌کند، یک باره خبر شفاف‌نبودن اموال مسوولان مهم می‌شود، به طوری که گویی طرح قبلی اصلا وجود خارجی نداشته است. آنچه در ادامه می‌خوانید، حمایت و نقدهایی است که به طرح تسهیل صدور مجوز کسب و کار وجود دارد و این‌که چرا یک باره از دایره اهمیت خارج شد.

طرح بزرگ که به گفته کارشناسان منجر به ایجاد اشتغال می‌شود، ناگهان از دایره توجهات خارج شده و شفافیت اموال مسوولان جای آن را می‌گیرد. این‌که باید اموال مسوولان شرایط عادی بود و همه چیز داشت مسیر خودش را طی می‌کرد تا انحصار از کسب و کار فاصله بگیرد، یک باره خبر ممنوعیت افشای اموال مسوولان منتشر می‌شود. فاصله گرفتن از یک

ارتباط کیفیت و کمیت

برخی بر این باورند در یک کار که عرضه کننده زیادی وجود داشته باشد کیفیت کالا و خدمات نیز کاهش می‌یابد اما نمایندگان مجلس و طراحان اصلی این طرح می‌گویند شرایط و مرجع احراز صلاحیت متقاضی همه مشاغل مانند امور وکالت، سردفترداری و کارشناس رسمی و سایر مشاغل بدون تغییر خواهد ماند و فقط محدودیت تعداد حذف شده است. طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار از سه بخش تشکیل شده که قسمت اول آن مبتنی بر ماده ۷ مکرر و تبصره‌های آن مربوط به اجرای

اصل ۴۴ قانون اساسی است و صدور مجوزهای کسب و کار را به دو بخش تایید محور و ثبت محور تقسیم کرده است.

ویژگی مهم این طرح این است که در بحث صدور مجوزهای تایید محور اگر مراجع صدور مجوز که توسط هیات وزیران مشخص می‌شوند، در مدت زمان مقرر مجوز کسب و کار مورد نظر را صادر نکنند، مجوز صادر شده قلمداد خواهد شد. در تلاش هستیم تعارض منافع در برخی فعالیت‌های مرتبط با صدور خدمات قضایی از میان برداشته شود؛ البته این موضوع در سند تحول قضایی که در قوه قضاییه تهیه شده نیز اشاره شده است.

یک طرح چگونه موجب رفع انحصار می‌شود؟

شناور در نظر گرفته شده است. در حال حاضر در ایران بین ۴۲ تا ۴۳ درصد متقاضیان آزمون وکالت قبول می‌شوند و در آمریکا این آمار حدود ۶۰ درصد است. قطعا این حد از اختلاف نشانه تفاوت در توان علمی آزمون‌دهندگان نیست و در یک آزمون نرمال، حد قبول شدگان بیش از میزان فعلی است. با تصویب و اجرایی شدن این طرح، تعداد حقوق‌دانانی که سالانه به جمع وکلا می‌پیوندند، بیشتر شده و در نتیجه آن، رجوع مردم به وکلا بیشتر می‌شود. در حال حاضر با توجه به کمبود وکیل، تعداد پرونده زیادی برای هر وکیل وجود دارد و طبعا وکلا از بین این پرونده‌ها تنها تعدادی از گران‌ترین پرونده‌ها را انتخاب می‌کنند تا درآمد بیشتری داشته باشند. با افزایش سالانه تعداد وکلا، اقبال وکلا نسبت به پرونده‌های ارزان‌تر نیز بیشتر شده و عموم مردم می‌توانند از ظرفیت وکلا برای حل مشکلات حقوقی خود بهره‌مند شوند. وقتی معیار ورود افراد به حوزه مقدس حقوق و وکالت، صلاحیت است، نباید معیار دیگری در نظر گرفته شود. وقتی معیار صلاحیت است چرا آزمون وکالت یک‌بار در سال باید برگزار شود؟ مانند دیگر آزمون‌هایی که برای سنجش صلاحیت افراد برگزار می‌شود، باید به صورت متعدد این آزمون برگزار شود. مانند آزمون‌های سنجش صلاحیت رانندگی و ... . در واقع هر متقاضی واجد شرایط، هر وقتی توانست صلاحیت حرفه‌ای خود را ثابت کند بتواند وکیل شود. برای مثال در برزیل شش بار آزمون وکالت برگزار می‌شود و در ترکیه نیز مکانیسم پرورش وکیل کاملا دانشگاهی است.

که حق الوکاله خوبی حاضر هستند بدهند و قدرت اقتصادی اخذ وکیل را دارند هم به مشکل می‌خورند. زیرا وکیل به قدری کم است که نمی‌توانند به خوبی جست‌وجو و وکیل بهتری را شناسایی و انتخاب کنند. یک معیار دیگر برای رصد حوزه وکالت، کمبود شدید وکیل حرفه‌ای است، چرا؟ به این علت که برای وکلا ارزشی ندارد که دنبال یک وکالت حرفه‌ای بروند. چون با همان وکالت عمومی به قدر کفایت، برای خود و چند نسل بعدی آنها سرمایه به دست می‌آورند. طبق مواد ضدانحصاری‌ای که در اصل ۴۴ وجود دارد، بایستی از حرفه وکالت رفع انحصار شود اما به دلیل آن‌که در این قانون خدمات عمومی مشخصا قید نشده است، وکلای محترم تاکنون کسب‌وکار بودن حرفه وکالت را انکار کرده و از اجرای قانون سرباز زده‌اند اما در حال حاضر طرحی در کمیسیون ویژه جهش تولید تصویب شده که به صراحت تعیین ظرفیت در آزمون وکالت را حذف کرده و قاعده را بر مبنای شایسته‌سالاری گذاشته است. مکانیسم جدیدی قبولی در آزمون وکالت به این صورت است که میانگین نمره یک درصد برتر آزمون‌دهندگان محاسبه شده و متقاضیانی که ۷۰ درصد این میانگین را به‌دست بیاورند در این آزمون قبول می‌شوند. به این مکانیسم قبولی در آزمون‌ها، حالت شناور گفته می‌شود. اگر مکانیسم قبولی در آزمون وکالت صرفا بر اساس نمره تعیین شود، به دلیل تعارض منافع برگزارکنندگان و طراحان آزمون وکالت، ممکن است آزمون بسیار سخت و خارج از عرفی طراحی شود که متقاضیان نتوانند نمره مورد نیاز را کسب کنند. به همین دلیل در مکانیسمی که در مجلس شورای اسلامی طراحی گردیده، نمره

❗ از سال ۹۴ که ماده ۷ سیاست‌های اجرایی اصل ۱۴۴ اصلاح و قوانین ضدانحصاری به این حوزه اضافه شد، یکی از کسب‌وکارهایی که شدیدا مورد توجه قانونگذاران و ناظرین بر اجرای قانون قرار گرفت، بحث وکالت بود. در حرفه یا کسب‌وکار وکالت، هم مردم به این خدمت حقوقی نیاز دارند و هم وکلا از منافع مادی آن بهره‌مند می‌شوند که متأسفانه در این وکالت انحصار بسیار شدیدی ایجاد شده است. انحصار در وکالت به این صورت است که در مسیر وکیل شدن فارغ‌التحصیلان حقوق، مانعی غیرمنطقی قرار داده شده است. این مانع به این صورت است که پذیرش در آزمون سالانه وکالت، منوط به نمره کیفی داوطلبان نبوده و درواقع ظرفیت تعداد قبولی در آزمون از قبل مشخص می‌شود. اگر هزار نفر هم در این آزمون نمره کامل را کسب کنند، ولی چون ظرفیت قبولی، ۵۰۰ نفر از قبل تعیین شده بود، تنها ۵۰۰ نفر پذیرش می‌شوند.

پس مبنای قبولی در وکالت شایسته‌سالاری نیست. مبنای آن تعداد ظرفیتی است که کانون وکلا مهم‌ترین عنصر تعیین آن است. وضعیت فعلی بازار وکالت در ایران به این صورت است که مردم علاقه‌مند اخذ وکیل برای پیشبرد پرونده‌های حقوقی و قضایی خود هستند اما وکلا به پرونده‌هایی که منافع مادی آن چشمگیر نباشد ورود نمی‌کنند و می‌گویند ارزش ندارد ما برای پرونده چندده میلیون تومانی ورود کنیم. این اتفاقی است که در اطراف دادگاه‌ها به راحتی قابل مشاهده است. همچنین آن بزرگوارانی

عکس: موج

❗